

آنا تومی عمومی

دامنزشکی

تألیف

دکتر حسن علیانور استاد بازنشسته دانشگاه تهران

دکتر بهرین راویان استاد بازنشسته دانشگاه تهران

دکتر محمد رضا پیرانی استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

۱۳۹۰

توجه

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل های pdf، لوح فشرده، باز نویسی در وبلاگ ها، سایت ها، مجله ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می شود.

انتشارات دانشگاه تهران

شماره ۳۲۶۳

شماره مسلسل ۷۱۱۷

گیلانپور، حسن - ۱۳۹۰ -		
آفاتومی عمومی دامپزشکی / تألیف حسن گیلانپور، بیژن رادمهر، محمدرضا پریانی. - تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۳۹۰.		
د، ۱۴۴ ص. : (انتشارات دانشگاه تهران: شماره ۳۲۶۳، شماره مسلسل ۷۱۱۷).		
ISBN 978-964-03-6303-4		
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.		
دامها - - کالبدشناسی - دامپزشکی رادمهر، بیژن، پریانی، محمدرضا. دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات.		
۱۳۹۰	۶۳۶/۰۸۹۲	SF ۷۶۱ / ۹۱۸
۲۶۲۱۹۴۲		شماره کتابشناسی ملی

عنوان: آفاتومی عمومی دامپزشکی

تألیف: دکتر حسن گیلانپور - دکتر بیژن رادمهر - دکتر محمدرضا پریانی

ویراستار: فرشاد رضوان

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

ISBN 978-964-03-6303-4

9 789640 363034

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلفان است»

«کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است»

بها: ۴۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرشی مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - سایت: www.press.ut.ac.ir

پخش و فروش: تلفنکس ۸۸۰۱۲۰۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فهرست

۱	کلیات
۱	تعریف کالبدشناسی
۱	انواع کالبدشناسی
۳	برش های کالبدشناسی (Anatomical Planes)
۳	اصطلاحات کالبدشناسی (Anatomical terms)
۴	ناحیه شناسی
۹	منابع فصل اول
۱۱	فصل دوم: دستگاه حرکتی
۱۱	بخش اول: استخوان شناسی (Osteology)
۱۳	نمو و رشد استخوان
۱۵	ویژگی های استخوان
۱۵	استخوان بندی
۱۶	استخوان بندی آسه ای (Axial Sketeton)
۳۰	استخوان بندی پیوستی (Appendicular Skeleton)
۳۸	بخش دوم: ماهیچه شناسی (Myology)
۳۸	رده بندی ماهیچه ها
۴۰	ماهیچه ها و ساختارهای همراه آن
۴۶	تقسیم بندی ماهیچه ها
۴۶	ماهیچه های آسه ای
۴۷	ماهیچه های اندام پیشین
۴۸	ماهیچه های اندام پسین
۴۹	بخش سوم: مفصل شناسی (Syndesmology)
۴۹	مفصل های رشته ای (Fibrous joints)
۵۰	مفصل های غضروفی (Cartilaginous joints)
۵۰	مفصل های سینوئال (Synovial joints)
۵۵	مفصل های بدن
۵۵	مفصل های سر
۵۵	مفصل های ستون مهره ای

۵۵	مفصل‌های قفسه سینه
۵۶	مفصل‌های اندام سیندای
۵۷	مفصل‌های اندام لگنی
۵۹	منابع فصل دوم
۶۱	فصل سوم: اندرونه
۶۱	بخش اول: دستگاه گوارش (Digestive system)
۶۱	۱- دهان (Mouth)
۶۵	۲- حلق (Pharynx)
۶۶	۳- مری (Esophagus)
۶۷	۴- معده (Stomach)
۶۹	۵- روده‌های باریک (Small Intestines)
۷۰	۶- روده‌های بزرگ (Large Intestines)
۷۱	۷- لوزالمعده (Pancreas)
۷۱	۸- جگر یا کبد (Liver)
۷۲	بخش دوم: دستگاه تنفس (Respiratory System)
۷۲	بینی (Nose)
۷۴	حنجره (Larynx)
۷۵	نای (Trachea)
۷۵	پرده جنب (Pleura)
۷۶	میان سینه (Mediastinum)
۷۶	شش‌ها (Lungs)
۷۹	بخش سوم: دستگاه ادراری- تناسلی (Urogenital system)
۷۹	دستگاه ادراری (Urinary system)
۸۲	دستگاه تناسلی (Genital System)
۸۲	اندام‌های تناسلی نر (Male Genital Organs)
۸۲	بیضه‌ها و ساختارهای وابسته
۸۵	غدد ضمیمه: دستگاه تناسلی
۸۵	آلت تناسلی نر و غلاف آن (Penis and Prepuce)
۸۸	اندام‌های تناسلی ماده (Female Genital Organs)
۸۸	تخمدان‌ها (Ovaris)
۸۸	لوله رحمی (Uterine Tube)
۸۹	رحم (Uterus)

۹۰	مهبل (Vagina).....
۹۲	بخش چهارم: دستگاه گردش خون و لنف (Circulatory System).....
۹۲	دستگاه قلبی- رگی.....
۹۲	قلب (Heart).....
۹۶	سرخرگ (Artery).....
۹۷	سیاهرگ (Vein).....
۹۷	دستگاه لنفاوی.....
۹۸	طحال (Spleen).....
۱۰۰	تیموس (Thymus).....
۱۰۰	سرخرگ‌های اصلی بدن.....
۱۰۲	سیاهرگ‌های اصلی بدن.....
۱۰۴	منابع فصل سوم.....
۱۰۷	فصل چهارم: دستگاه عصبی (Nervous System).....
۱۰۹	تقسیمات دستگاه عصبی.....
۱۱۳	دستگاه اعصاب مرکزی (Central Nervous System) یا C.N.S.....
۱۱۶	مغز تیره (Spinal Cord).....
۱۱۷	مغز (Encephalon).....
۱۲۴	سیستم اعصاب محیطی (Peripheral Nervous System) یا P.N.S.....
۱۲۴	اعصاب مغز تیره‌ای یا ستون مهره‌ای (Spinal Nerves).....
۱۲۹	اعصاب مغزی یا کاسه سری (Cranial nerves).....
۱۳۰	سیستم اعصاب خودمختار (Autonomic nervous system).....
۱۳۳	منابع فصل چهارم.....

پیشگفتار

پرسشی از پرسش‌های بیشماری که همواره ذهن بشر را از آغاز پیدایش به خود مشغول کرده، این بود که بدنش چگونه شکل گرفته و از چه ساخته شده است.

وی نخست شکل ظاهری فرد و حیوانات اطراف خود را مشاهده و بررسی و به مشابهت و تفاوت‌های آن توجه کرد. سپس با استفاده از شکار حیوانات به ساختارهای عمقی و درونی‌تر بدن توجه یافت. این مشاهدات و کنجکاوی‌ها بود که دانش آناتومی یا کالبدشناسی را پایه ریزی کرد.

دانشمندان مصر، ایران باستان و یونان باستان این مشاهدات و بررسی‌ها را به صورت دست‌نوشته و تصویر در آوردند. طی قرن‌ها این دانش بیشتر پدید آمدن و با اختراع وسیله‌ها و دستگاه‌های مختلف مانند ذره بین، میکروسکوپ و میکروسکوپ الکترونی دامنه مشاهدات و پژوهش‌ها عمیق‌تر و گسترده‌تر شد و ساختارهای بدن از سلول تا موجود کامل و از انسان تا شکل تخمک تا شکل‌گیری کامل موجود را در بر گرفت.

امروزه دانش آناتومی به چندین رشته و شاخه مانند سلول‌شناسی، جنین‌شناسی، بافت‌شناسی و کالبدشناسی تقسیم می‌شود که در مجموع آن را به نام علوم آناتومی یا علوم تشریحی می‌شناسیم. دانش آناتومی یکی از بخش‌های علوم زیستی یا بیولوژی است که به شناخت دستگاه‌های تشکیل‌دهنده بدن و اندام‌ها پرداخته و چگونگی هماهنگی و کارکرد آنها را با هم مورد بررسی قرار می‌دهد و در حقیقت پایه علوم دامپزشکی و پزشکی محسوب می‌شود.

در پزشکی تنها به بدن انسان و آناتومی آن توجه شده است. در حالی که دامپزشکی تنها به مطالعه یک گونه خاصی نمی‌پردازد، بلکه گونه‌های مختلفی از حیوانات مطالعه و بررسی می‌شوند. از این دیدگاه به ظاهر درس آناتومی برای علاقه‌مندان و دانشجویان این رشته بسیار مشکل و پیچیده به نظر می‌رسد.

با این پیش زمینه برآن شدیم کتابی تدوین شود که علاوه بر آشنایی با اصطلاحات و اصول پایه آناتومی، نخست شناختی از ساختار بدنی پستانداران به‌طور کلی ارائه شود و سپس برای اینکه قشر وسیع‌تری از علاقه‌مندان در رشته‌ها و سطوح مختلف دانشگاهی، بتوانند از آن استفاده کنند، مختصری از آناتومی مقایسه‌ای و تفاوت‌های فردی حیوانات نیز در آن گنجانده شود.

لازم به ذکر است که کلیاتی از کتاب حاضر چندین سال به صورت دست‌نویس در اختیار دانشجویان برخی از دانشکده‌های دامپزشکی قرار داشت که در این کتاب کامل‌تر شده است. مطالب این کتاب می‌تواند به صورت انتخابی برای دانشجویان کاردانی و کارشناسی و درس آناتومی دکتری عمومی دامپزشکی و همچنین دانشجویان رشته‌های علوم دامی و جانورشناسی و رشته‌های مشابه مفید واقع شود.

آغاز هر کاری بدون کاستی و نقص نیست. بسیار سپاسگذار خواهیم بود که این کاستی‌ها به نویسندگان کتاب یادآوری شود تا به امید خدا در آینده در برطرف کردن آن کوشا باشیم. لازم به یادآوری است که در تنظیم و صفحه‌آرایی این کتاب آقای مجید قلی‌زاده دانشجوی دانشکده دامپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد

کرج و همچنین آقای دکتر سید مهدی رجایی، دستیار بیماری‌های داخلی دام‌های کوچک زحمات بسیاری متحمل شدند و در تنظیم شکل‌ها و تایپ صفحات کتاب، کمک‌های ارزنده‌ای کردند. از این نظر سپاسگزاری ویژه‌ای از آنها داشته و قدردان زحماتشان هستیم.

تهران، مؤلفان

۱۳۹۰